

Ірина А. Гнатенко¹, Євгенія Б. Хаустова²
**РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ
ТА ЛІБЕРТАРІАНСТВА В УКРАЇНІ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ
БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ТОРГІВЛІ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

У статті розглянуті теоретичні концептуальні підходи реалізації економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва. Доведено, що подальшу державну політику забезпечення функціонування вільного ринку доцільно реалізовувати за рахунок підтримки приватної власності, справедливих торговельних умов та активного розвитку інноваційного підприємництва.

Ключові слова: лібертаріанство, економічна свобода, інноваційне підприємництво, економічна свобода, державне управління.

Рис. 4. Літ. 32.

DOI: 10.32752/1993-6788-2021-1-236-57-66

Ірина А. Гнатенко, Евгения Б. Хаустова
**РЕАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СВОБОДЫ
И ЛИБЕРТАРИАНСТВА В УКРАИНЕ С ЦЕЛЬЮ РАЗВИТИЯ
БИРЖЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, ТОРГОВЛИ И
ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА**

В статье рассмотрены теоретические концептуальные подходы реализации экономической свободы и либертарианства в Украине с целью развития биржевой деятельности, торговли и инновационного предпринимательства. Доказано, что дальнейшую государственную политику обеспечения функционирования свободного рынка целесообразно реализовывать за счет поддержки частной собственности, справедливых торговых условий и активного развития инновационного предпринимательства.

Ключевые слова: либертарианство, экономическая свобода, инновационное предпринимательство, экономическая свобода, государственное управление.

Iryna A. Hnatenko, Yevheniia B. Khaustova
**IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF ECONOMIC
FREEDOM AND LIBERTARIANISM IN UKRAINE WITH
THE PURPOSE OF DEVELOPING EXCHANGE ACTIVITIES,
TRADE AND INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP**

The article discusses theoretical conceptual approaches to the implementation of the concept of economic freedom and libertarianism in Ukraine in order to develop exchange activities, trade and innovative entrepreneurship. It has been proved that further state policy of ensuring the functioning of the free market is advisable to implement through the support of private property, fair trade conditions and the active development of innovative entrepreneurship.

¹ Kyiv National University of Technologies and Design. Kyiv, Ukraine.

² Kyiv National University of Technologies and Design. Kyiv, Ukraine.

Keywords: *libertarianism, economic freedom, innovative entrepreneurship, economic freedom, public administration.*

Peer-reviewed, approved and placed: 08.02.2021.

Постановка проблеми. В сучасних умовах трансформацій національної економіки вдало обрана реалізація концепції економічної свободи та лібертаріанства в Україні визначає конкурентоспроможність соціально-економічних систем, постає ключовим ресурсом розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва. Здатність національної економіки створювати та ефективно використовувати принципи лібертаріанства та вільного ринку визначає макроекономічні, регіональні, персональні перспективи розвитку, сприяє збагаченню населення та стимулює науково-технологічний прогрес.

Для сприйняття сутності реалізації концепції економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва необхідним є формування концептуального базису, який змінить поточний стан розвитку ринкової економіки за рахунок забезпечення вільності ринку та зменшення адміністративних бар'єрів (або тиску на суб'єкти підприємницької діяльності).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У наукових дослідженнях Г. Александера, С. Ареф'єва, С. Башлакова, Б. Буркинського, Л. Вальраса, І. Валерстайна, З. Варналія, А. Гусейнова, С. Голубки, Ю. Гончарова, Р. Дворкіна, А. Єрмоленка, М. Єрмошенка, С. Єрохіна, В. Заблоцького, В. Золоторьова, М. Зось-Кіора, В. Зянько, Б. Капустіна, Г. Касселя, Дж. Кейнса, О. Коломієць, К. Менгера, Ф. Модільяні, А. Налчаджяна, Т. Ойзермана, І. Паризького, Б. Параконського, А. Пігу, П. Прудона, Ж. Сейя, С. Сісмонді, І. Фішера, Е. Хансена, В. Хохлова, Дж. Хікса, В. Черняка, В. Шевчука, І. Штулер та інших науковців [1-32] відображено еволюцію, механізм та принципи забезпечення економічної свободи, лібертаріанства за країнами світу, а також висвітлено проблематику підтримки вільності підприємницької діяльності, формування прошарку інноваційно активних суб'єктів ринку та активізації бірж.

Водночас питання реалізації концепції економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва потребує подальшого глибинного дослідження.

В умовах сучасної національної економіки виникає потреба виявлення пріоритетів реалізації концепції економічної свободи та лібертаріанства в Україні для розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва.

Сучасна національна економіка знаходиться в кризовому стані, що незадовільно відображається на розвитку інноваційного підприємництва, біржової діяльності. Спостерігається зниження трудового ресурсу здатного реалізовувати інноваційні ідеї. У такому контексті все більша увага приділяється сучасними науковцями питанню створення умов державою для забезпечення економічної свободи, лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва.

Метою дослідження є визначення першочергових заходів реалізації концепції економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва.

Основні результати дослідження. Економічна свобода та лібертаріанство – це система поглядів у політичній, економічній, суспільній та філософській сферах. Парадигма лібертаріанства ґрунтується на забезпеченні особистісної свободи людини, захисті приватної власності, підтримці інноваційного підприємництва, біржової діяльності, торгівлі та мінімального втручання держави в процеси ринкової економіки. Серед іншого, лібертаріанство ґрунтується на справедливості судових процесів, вільності висловлювати людиною думки або наміри, заохочення самозайнятості. В результаті панування лібертаріанства забезпечуються ключові права на особисту свободу, переміщення та приватну власність; захищаються громадянські свободи та права на мирні зібрання; формується законодавче поле по боротьбі з усілякими видами опортуністичної поведінки, притисненням іноземців або громадян інших віросповідань чи конфесій.

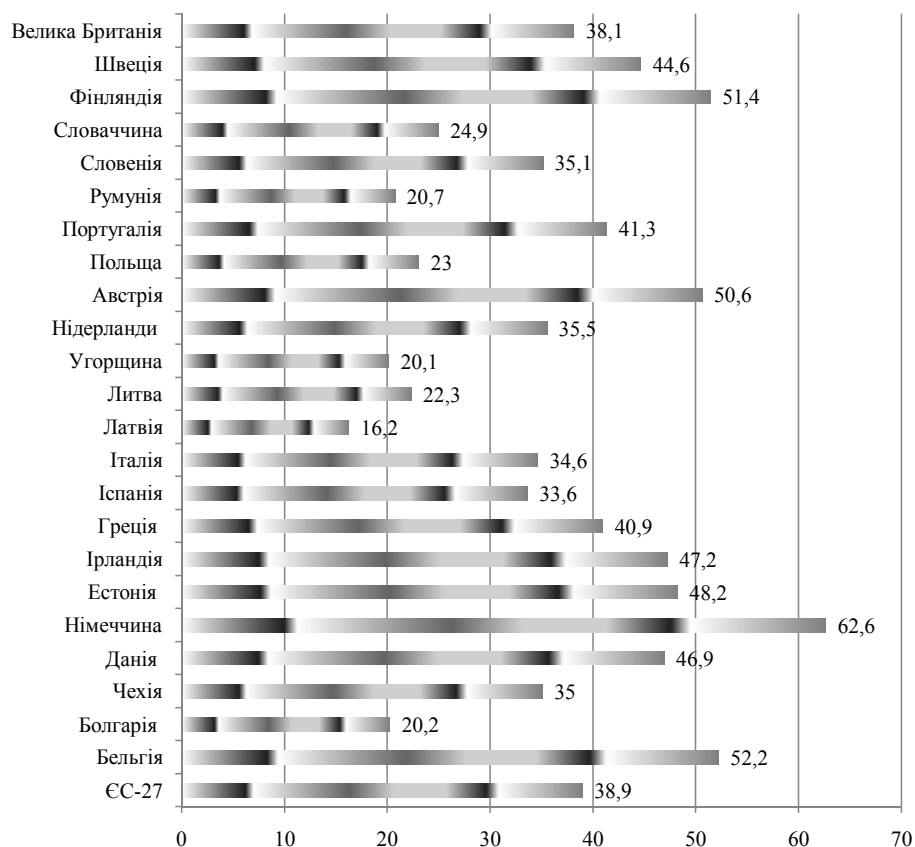
Водночас принципи реалізації лібертаріанських позицій у державному управлінні є найбільш суперечливими у сфері справедливого розподілу прав та обов'язків у демократичному суспільстві через супротив помірних або радикальних прошарків суспільства. У цьому контексті лібертаріанцями зазвичай підтримується економіка вільного ринку, яка заснована на демократичних засадах, домінуванні приватної власності, розвитку біржової діяльності, добровільних ринкових відносинах між суб'єктами інституціональних відносин [1-4].

Зазначене є вкрай необхідним у напрямки зниження опортуністичної поведінки в системі національної економіки та забезпечення прозорих відносин між гілками влади. За таких умов постає потреба стимулювання людського капіталу, особливо з урахуванням того, що людина постає основним генератором інновацій в системі ринкової економіки та активізації біржової діяльності (рис. 1) [2].

Рис. 1. Схема реалізації інновацій в системі вільного ринку з позицій людиноцентриської парадигми, [2]

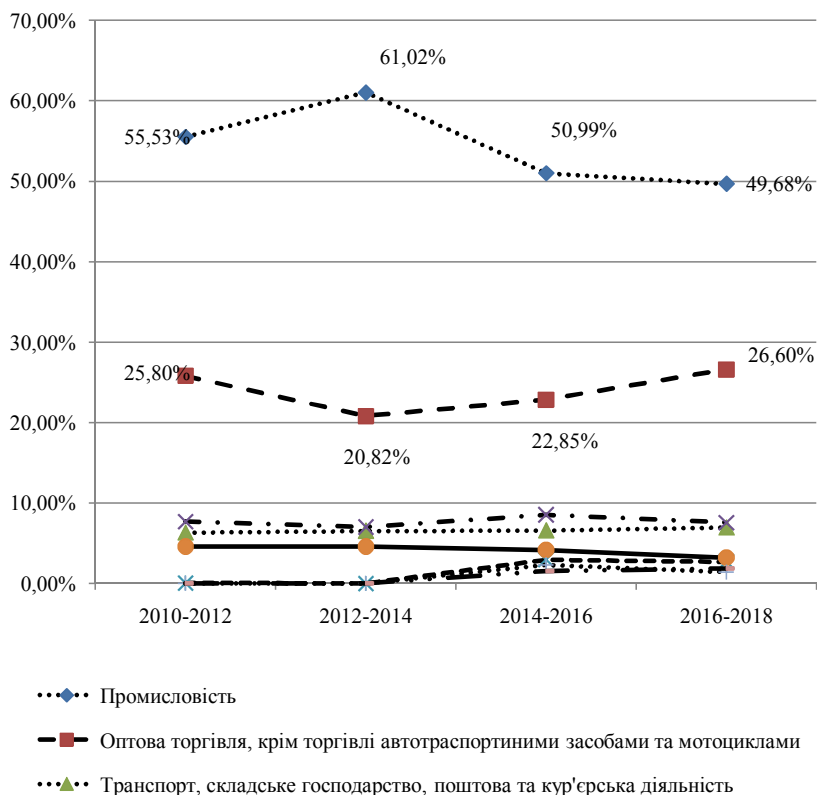
Лібертаріанство, провідною ідеєю якого є забезпечення гарантій та прав кожного суб'єкту ринку, потребує постійного визначення концепції його реалізації. З метою вирішення цієї проблеми існує потреба накопичення внутрішніх ресурсів, інтелектуальних, трудових, виробничих, адміністративних та інших, що дозволить вільно реалізовувати ринкові інструменти необхідні для стимулювання вільного ринку, підтримки біржової діяльності, торгівлі та розвитку інноваційного підприємництва. Враховуючи те, що інновації є умовою розвитку вільного ринку слід визначити, що наразі в Україні зосереджена незначна частка підприємств, що займаються інноваціями (рис. 2).

Рис. 2. Частка інноваційних підприємств ЄС-27 та окремих країнах (у % до загальної кількості підприємств), розраховано з використанням [11]

Відносно інших країн Європи така частка в Україні є майже найменшою. Лідерами по кількості інноваційних підприємств відносно загальної кількості підприємств є Німеччина – 62,6 %, Бельгія – 52,2 %, Фінляндія – 51,4 %. Майже на рівні з Україною така частка підприємств наявна у країнах

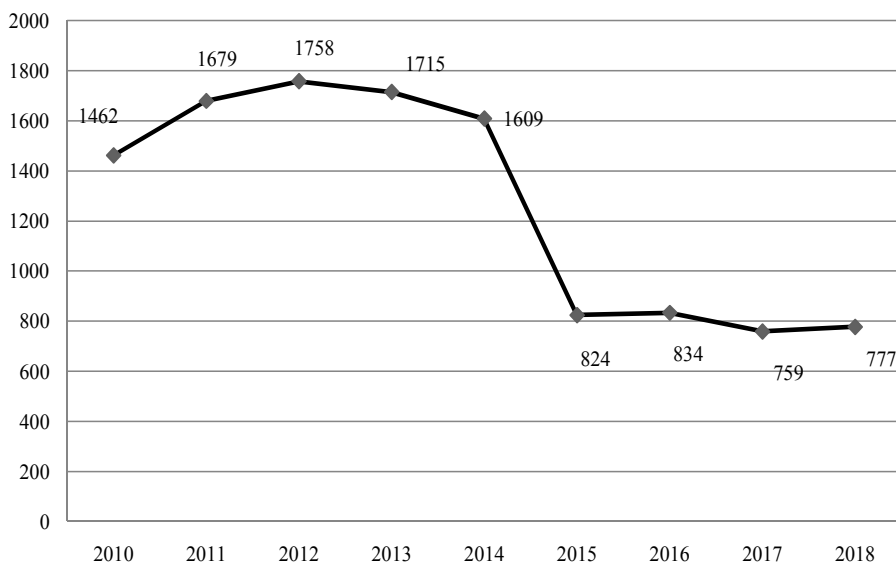
пострадянського простору: Латвії – 16,2 %, Угорщині – 20,1 %, Болгарії – 20,2 %, Румунії – 20,7 %, Словаччині – 24,9 %. За видами господарської діяльності у промисловій сфері спостерігається динаміка концентрації переважної кількості інноваційно-активних суб'єктів господарювання в Україні (49,7% у 2016-2018 р.). Наступну позицію посідають інноваційно-активні підприємства, які функціонують у сфері оптової торгівлі, не враховуючи торгівлю автотранспортними засобами та мотоциклами (26,6% відповідно). Така динаміка з сегментування інноваційно-активних суб'єктів підприємництва за видами господарської діяльності спостерігається впродовж 2010-2018 р. (рис. 3.) [11].

Рис. 3. Відсотковий розподіл інноваційно-активних підприємств в Україні за видами економічної діяльності (за міжнародною методологією), розраховано з використанням [11]

Зазначені тенденції вказують на пріоритетність інноваційної активності у промисловості, що є вкрай необхідним для формування економіки нового типу, активізації біржової діяльності та торгівлі.

Водночас впродовж останніх років спостерігається тенденція систематичного зниження кількості промислових підприємств, що є вкрай негативною тенденцією (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка кількості інноваційно-активних промислових підприємств в Україні, од., розраховано з використанням [11]

Зниження інноваційної активності у промисловості унеможливорює інноваційний розвиток країни, а відтак гальмує реалізацію парадигми економічної свободи та лібертаріанства в Україні, яка потрібна для стимулювання біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва.

Існуючі пропозиції щодо транспарентності концептуальних умов підтримки економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва потребують удосконалення державної політики в напрямку формування критичної маси трудових ресурсів, здатних генерувати ідеї лібертаріанства за нестабільного зовнішнього середовища та мінливої ринкової кон'юнктури [5-8].

При цьому концепція економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва засновується на ґрунтовному перегляді за умов сучасного розвитку національної економіки логіки державного управління заснованої на демократичних принципах.

Висновки. Активізація у світі процесів створення інноваційних технологій, розповсюдження біржової діяльності, прогрес у медичній сфері та активний розвиток космічних галузей поряд із закликом суспільства до забезпечення прав та гарантій громадян спричинили вступ усього світового господарства у період потужних державних реформ, орієнтованих на людину та її прогресивний розвиток.

Ця складно-тривала трансформація не обходить жодної країни світу та, відповідно, чинить сильний вплив на інституціональне середовище ринку,

змінюючи правила його функціонування та поглиблюючи внутрішню поляризацію. Система національної економіки характеризується турбулентними змінами, відчуються бифуркації, які впливають на ринкові інфраструктурні елементи, що виконують свою окрему місію регуляторного впливу. У такому контексті існує потреба безперервного перегляду основних концептуальних засад підтримки економічної свободи та лібертаріанства в Україні з метою розвитку біржової діяльності, торгівлі та інноваційного підприємництва.

1. Ареф'єв С. О. Концептуальний підхід формування адаптивного управління на підприємстві. Вісник КНУТД. Випуск 6. 2018. С. 372-376.
2. Гнатенко І. Методологічні аспекти розвитку інноваційного підприємництва: теорія та практика: монографія. Харків: СГ НТМ "Новий курс", 2019. 253 с.
3. Гнатенко І. А. Визначення інновацій як інструментарію національного підприємництва. Науковий вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка». 2018. Т. 23. Вип. 5 (70). С. 38-42.
4. Лоак Л. М. Роль інновацій у розвитку малого підприємництва. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2016. Вип. 1. С. 110-114.
5. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. Vol. 43. No. 1. P. 129-135.
6. Kozhukhivska R., Parubok N., Petrenko N., Podzihun S., Udovenko I. Methods of assessment of efficiency of creating regional innovative clusters for dynamic development of economics. Investment Management and Financial Innovations. 2017. №14 (3). P. 302-312.
7. Szczygielski K., Grabowski W., Pamukcu T. Does government support for private innovation matter? Firmlevel evidence from two catching-up countries. Research Policy. 2017. №46 (1). P. 219-237.
8. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2020. Vol.42. No.4. P. 504-515.
9. Mazor, Joseph and Vallentyne, Peter (2018) Libertarianism, left and right. In: Olsaretti, Serena, (ed.) The Oxford Handbook of Distributive Justice. Oxford handbooks. Oxford University Press, Oxford, UK, pp. 129-151.
10. Robert A. Lawson. Economic Freedom. The Library of Economics and Liberty. <https://www.econlib.org/library/Enc/EconomicFreedom.html>
11. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
12. Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова : матеріали круглого столу (8 лютого 2019 р., м. Київ). Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. 264 с.
13. Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва в Україні», (10-11 жовтня 2019 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. Ч. 1. 330 с.
14. Молодцов О.В. Лібертаріанство в Україні як стратегія розвитку: інституціонально-ідеологічний аспект: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21-22 листопада 2019) / упоряд. Євмешкіна О.Л. Київ: УкрСІЧ, 2019. С. 20-22.
15. Підприємство, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
16. Інноваційний розвиток підприємств сфери торгівлі: світові тенденції та практика в Україні : монографія / [С. А. Давимука, Л. І. Федулова, Н. М. Попадинець та ін.] ; за заг. ред. С. А. Давимуки ; ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України". Львів, 2016. 432 с.

17. Ткаченко Т.П., Тульчинський Р.В. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні. Економічний вісник НТУУ "КПІ" 2010. № 7. С. 223-229.
18. Паладій М. Інноваційний шлях розвитку українського суспільства потребує нової економічної стратегії. URL: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i385>.
19. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку. URL: https://vk.com/doc-81195643_345611914?hash=4a7a38fa26063a08e2&dl=87014217319a1ef81a.
20. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ. Вінниця. 2008. 397 с. URL: http://fk.vntu.edu.ua/images/documents/mon_08.pdf.
21. Устенко О. Інноваційне підприємництво в Україні: стан та перспективи розвитку. Економіка. Фінанси. Право. 1999. № 6. С. 11-13.
22. Ганечко І. Проблеми розвитку інновацій в Україні. Економіка. 2011. № 5. С. 21-24. URL <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/33819>.
23. Тюха І.В., Кузнєцова В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах. Електронний журнал. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4545>.
24. Штулер І.Ю. Трансформація національної економічної системи на інноваційних засадах: монографія. К.: Національна академія управління, 2016. 360 с.
25. Пєпа Т.В., Пищенко Т.І., Лавринович В.В. Біржова діяльність. К.: Ліра-К, Университет "Украина", 2008. 540 с.
26. Дикань В. Л. Біржова діяльність: підручник / В. Л. Дикань, І. Л. Назаренко, Ю. А. Плугіна. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 282 с.
27. Петров В. М. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК: навч. посібник / В. М. Петров / Харк. нац. аграр. ун-т. Харків: Майдан, 2016. 362 с.
28. Прохорова В. В. Організація виробництва : навч. посібник / В. В. Прохорова, О. Ю. Давидова. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2018. 275 с.
29. Юхименко П. І. Конкурентоспроможність підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2020. 320 с.
30. Організаційно-правові питання торговельної діяльності: оптова і роздрібна торгівля URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/749>
31. Професійні продажі: навчальний посібник / за наук. ред. М. Г. Бойко. Івано-Франківськ: Лілея. НВ, 2015. 192 с.
32. Сотник І., Таранюк Л. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: посібник. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.

-
1. Arefiev S. O. Kontseptualnyi pidkhd formuvannya adaptivnoho upravlinnia na pidpriemstvi. Visnyk KNUTD. Vypusk 6. 2018. S. 372-376. [in Ukrainian].
  2. Hnatenko I. Metodolohichni aspekty rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva: teoriia ta praktyka: monohrafiia. Kharkiv: SH NTM "Novyi kurs", 2019. 253 s. [in Ukrainian].
  3. Hnatenko I. A. Vyznachennia innovatsii yak instrumentarii natsionalnoho pidpriemnytstva. Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova. Seriia «Ekonomika». 2018. T. 23. Vyp. 5 (70). S. 38-42. [in Ukrainian].
  4. Loiak L. M. Rol innovatsii u rozvytku maloho pidpriemnytstva. Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy. 2016. Vyp. 1. S. 110-114. [in Ukrainian].
  5. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. Vol. 43. No. 1. S. 129-135 [in English].
  6. Kozhukhivska R., Parubok N., Petrenko N., Podzihun S., Udovenko I. Methods of assessment of efficiency of creating regional innovative clusters for dynamic development of economics. Investment Management and Financial Innovations. 2017. №14 (3). S. 302-312 [in English].
  7. Szczygielski K., Grabowski W., Pamukcu T. Does government support for private innovation matter? Firmlevel evidence from two catching-up countries. Research Policy. 2017. №46 (1). S. 219-237 [in English].

8. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2020. Vol.42. No.4. S. 504-515 [in English].

9. Mazor, Joseph and Vallentyne, Peter (2018) Libertarianism, left and right. In: Olsaretti, Serena, (ed.) The Oxford Handbook of Distributive Justice. Oxford handbooks. Oxford University Press, Oxford, UK, pp. 129-151 [in English].

10. Robert A. Lawson. Economic Freedom. The Library of Economics and Liberty. <https://www.econlib.org/library/Enc/EconomicFreedom.html> [in English].

11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

12. Pershi naukovi chytannia pamiaty akademika V.K. Mamutova : materialy kruhloho stolu (8 liutoho 2019 r., m. Kyiv). Nauk. red. V.A. Ustyenko. NAN Ukrainy. In-t ekonomiko-pravovykh doslidzhen, 2019. 264 s. [in Ukrainian].

13. Doslidzhennia pidpriemnytstva: kluchovi mekhanizmy orhanizatsii, osnovni draivery ta perspektyvy: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Ekonomichni perspektyvy pidpriemnytstva v Ukraini», (10-11 zhovtnia 2019 r., m. Irpin) : u 2 ch. Irpin : Universytet DFS Ukrainy, 2019. Ch. 1. 330 s. [in Ukrainian].

14. Molodtsov O.V. Libertarianstvo v Ukraini yak stratehiia rozvytku: instytutsionalno-ideolohichni aspekt: Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 21-22 lystopada 2019) / uporiad. Yevmieshkina O.L. Kyiv: UkrSICH, 2019. S. 20-22. [in Ukrainian].

15. Pidpriemnytstvo, torhivlia ta birzhova diialnist [Tekst] : pidruchnyk / za zah. red. d.e.n., prof. I. M. Sotnyk, d.e.n., prof. L. M. Taraniuka. Sumy : VTD «Universytetska knyha», 2018. 572 s. [in Ukrainian].

16. Innovatsiyni rozvytok pidpriemstv sfery torhivli: svitovi tendentsii ta praktyka v Ukraini : monohrafiia / [S. A. Davymuka, L. I. Fedulova, N. M. Popadynets ta in.] ; za zah. red. S. A. Davymuky ; DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy". Lviv, 2016. 432 s [in Ukrainian].

17. Tkachenko T.P., Tulchynskyi R.V. Rozvytok innovatsiynoho pidpriemnytstva v Ukraini. Ekonomichni visnyk NTUU "KPI" 2010. № 7. S. 223-229 [in Ukrainian].

18. Paladii M. Innovatsiyni shliakh rozvytku ukrainskoho suspilstva potrebuie novoi ekonomichnoi stratehii. URL: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i385>. [in Ukrainian].

19. Shumpeter Y.A. Teoriia ekonomichnoho rozvytku. URL: https://vk.com/doc-81195643_345611914?hash=4a7a38fa26063a08e2&dl=87014217319a1ef81a [in Ukrainian].

20. Žianko V.V. Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku: monohrafiia. Vinnytsia: UNIVERSUM. Vinnytsia. 2008. 397 s. URL: http://fk.vntu.edu.ua/images/documents/mon_08.pdf [in Ukrainian].

21. Ustenko O. Innovatsiine pidpriemnytstvo v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku. Ekonomika. Finansy. Pravo. 1999. № 6. S. 11-13 [in Ukrainian].

22. Hanechko I. Problemy rozvytku innovatsii v Ukraini. Ekonomika. 2011. № 5. S. 21-24. URL <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/33819> [in Ukrainian].

23. Tiukha I.V., Kuznietsova V.A. Problemy innovatsiynoi diialnosti i Ukraini ta na vitchyznnykh pidpriemstvakh. Elektronnyi zhurnal. Efektyvna ekonomika. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545> [in Ukrainian].

24. Shtuler I.Iu. Transformatsiia natsionalnoi ekonomichnoi systemy na innovatsiynykh zasadakh: monohrafiia. K.: Natsionalna akademiia upravlinnia, 2016. 360 s [in Ukrainian].

25. Pepa T.V., Pyshenyna T.I., Lavrynovych V.V. Birzhova diialnist. K.: Lira-K, Unyversytet "Ukrayna", 2008. 540 s [in Ukrainian].

26. Dykan V. L. Birzhova diialnist: pidruchnyk / V. L. Dykan, I. L. Nazarenko, Yu. A. Pluhina. Kharkiv: UkrDUZT, 2017. 282 s [in Ukrainian].

27. Petrov V. M. Orhanizatsiia vyrobnytstva ta planuvannia diialnosti na pidpriemstvakh APK: navch. posibnyk / V. M. Petrov / Khark. nats. ahrar. un-t. Kharkiv: Maidan, 2016. 362 s [in Ukrainian].

28. Prokhorova V. V. Orhanizatsiia vyrobnytstva : navch. posibnyk / V. V. Prokhorova, O. Yu. Davydova. Kharkiv: Vyd-vo Ivanchenka I.S., 2018. 275 s [in Ukrainian].

29. Yukhymenko P. I. Konkurentospromozhnist pidpriemstva: pidruchnyk. Kyiv: Tsentr navchalnoi i praktychnoi literatury, 2020. 320 s [in Ukrainian].

30. Orhanizatsiino-pravovi pytannia torhovelnoi diialnosti: optova i rozdribna torhivlia URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/749> [in Ukrainian].

31. Profesiini prodazhi: navchalnyi posibnyk / za nauk. red. M. H. Boiko. Ivano-Frankivsk: Lileia. NV, 2015. 192 s [in Ukrainian].

32. Sotnyk I., Taraniuk L. Pidpriemnytstvo, torhivlia ta birzhova diialnist: posibnyk. Sumy: Universytetska knyha, 2018. 572 s [in Ukrainian].